

PRAKTIJK

Pop en spel

In deze praktijkbijdrage wordt ingezoomd op specifieke leerkracht- en popvaardigheden, op kansen voor het verdiepen van verhaalbeprij en uitbreiding van de woordenschat. En hoe maak je zelf een prachtige handpop?

Jonge kinderen zijn dol op handpoppen. Niet verwonderlijk dus dat er in veel onderbouwgroepen minimaal één handpop te vinden is. Dat wil niet zeggen dat de handpop ook altijd optimaal ingezet wordt. Er is vaak meer uit de pop te halen.

De handpop

Wim de Spin, Ko, Raai de kraai ... Vrijwel iedere methode voor jonge kinderen heeft wel een eigen handpop. Ook kun je bij veel prentenboeken een bijpassende handpop aanschaffen.

Kinderen vinden het prachtig dat de pop bepaalde dingen niet weet of kan die zij zelf wel weten of kunnen. Dit daagt, ook de kinderen die normaal niet zoveel zeggen, uit om de pop iets uit te leggen of te helpen.

De pop is géén verlengstuk van de juf, maar een vriendje van de kinderen. Net als de kinderen kan een pop verlegen zijn, bang, verdrietig of ontzettend boos. Middels de handpop kunnen deze emoties op een niet bedreigende manier besproken worden.

Doordat de pop eigenschappen heeft die lijken op die van de kinderen, kan hij eigenlijk bij alle activiteiten een rol spelen. Bij rekenactiviteiten, activiteiten op het gebied van beginnende geletterdheid, maar ook voor het verdiepen van verhaalbeprij.

Popvaardigheden

Als leerkracht/poppenspeler is het belangrijk om een aantal popvaardigheden te ontwikkelen. Bij het bedienen van de pop is het belangrijk dat je naar de pop kijkt in plaats van naar de kinderen. Daarmee kijkt het publiek (lees: de kinderen) ook naar de pop, in plaats van naar de leerkracht.

Het is daarbij belangrijk om de focus van de pop in de gaten te houden. Het moet duidelijk zijn waar de pop zijn ogen op richt. Het publiek kijkt dan met de pop mee. Omdat je ondertussen ook overzicht op de groep wilt houden, kun je het beste de pop schuin voor je houden, zodat je én de pop goed kunt zien én de pop ondertussen goed contact met de kinderen kan maken.

Verder moet je ervoor zorgen dat beweging en geluid (klapbekken) synchroon verlopen. Dat maakt de pop geloofwaardig. Als de pop praat, beweegt de pop in het ritme van de stem. Door beweging en gebruik van intonatie krijgt de pop emoties (bijvoorbeeld trillen). Een kleine beweging van de pop is al voldoende.

Manier van praten

Forceer je stem niet, een kleine verandering in de stem is voldoende. Zoek een stem die dicht bij je ligt en die je vol kunt houden. Naast een hoge of lage stem, kun je ook kiezen voor een langzame stem, een bepaald accent of slissend praten. Kijk daarbij naar het karakter van de pop.

De pop spreekt met behulp van eenvoudige zinnen of maakt alleen geluid en zegt niets. De leerkracht (of de kinderen) kunnen dan invullen wat de pop bedoelt. De pop kan ook dingen in het oor fluisteren van de leerkracht, die je vertelt aan de kinderen. De pop hoeft alleen maar te knikken en geluidjes te maken.

Tjalling Brouwer

werkt als taalspecialist bij Impact Educatief en Xperto. Hij is redactievoorzitter van JSW (info@impacteducatief.nl / tjalling@xperto.nl)

Judith Gerritsen

is professioneel poppen-speler en verhalenverteller en geeft workshops Pop en Spel bij Xperto (judith@xperto.nl, www.Xperto.nl)

Zo maak je een kip

Xperto

Maak in vijf stappen een pop van sprommel (spullen en rommel).

Dit heb je nodig:

- een huishoudhandschoen
- twee plakviltten (viltten die je op een stoelpoot plakt)
- een stifft
- plaksel/ lijm
- een schaar

Stap 1

Maak de kam van de kip.

Neem de huishoudhandschoen en knip de vier vingers aan één stuk van de handschoen af (1 centimeter onder de vingers).

Stap 2

Maak de snavel van de kip.

Knip de duim van de handschoen af (3 centimeter onder de duim).

Stap 3

Maak de ogen van de kip.

Teken op twee ronde witte plakviltten met zwarte stifft een oog. Plak het vilt zowel aan de binnen- als buitenkant op je hand tussen de duim en wijsvinger.

Stap 4

Zorg voor de veren.

Neem de boa. Sla een boa (welke kleur dan ook) een paar keer om je pols, zodat hij goed blijft zitten. Dit zijn de veren van de kip.

Stap 5

Bijna klaar...

Breng je wijsvinger naar je duim (snavel). Steek de andere vingers in de lucht (kam).

Klaar is je kip!

Kaatje Kwast

Xperto

Zo maak je
Kaatje Kwast in
vijf stappen.

Dit heb je nodig:

- een (oude) kwast
- vilt of dik karton
- stifft
- een stuk stof
- een schaar

Stap 1

Neem de (gebruikte) kwast.

Stap 2

Knip uit stevig wit karton of dik vilt twee ogen.
Of neem hiervoor twee ronde plakviltten.
Teken op twee ronde witte plakviltten met zwarte
stifft een oog.

Stap 3

Voordat je de ogen bevestigt, ga je er eerst
mee schuiven en draaien: welke uitdrukking
wil je de pop geven? Plak de ogen daarna 1
centimeter onder de haren van de kwast.

Stap 4

Plak of bind een ruim stuk (40 x 20 centimeter)
soepele stof vast aan het handvat van de kwast.

Stap 5

Pak de pop vast bij het handvat.
Daar is Kaatje Kwast!

En nu spelen maar!

Begrijpend luisteren

Het interactief en herhaald voorlezen van (prenten)boeken is belangrijk voor het stimuleren van het verhaalbegrip en de uitbreiding van de woordenschat. Door een boek meerdere malen voor te lezen, krijgen de kinderen steeds meer grip op de verhaallijnen op details. Tevens kunnen daardoor de nieuwe woorden die in het

verhaal voorkomen geconsolideerd worden. Bij dit interactief en herhaald voorlezen kan de pop een stimulerende rol spelen. We geven hier een aantal voorbeelden, gekoppeld aan veel gebruikte begrijpend luisterstrategieën.

Voorafgaand aan het voorlezen:

- **Voorspellen:** de pop is nieuwsgierig naar de inhoud van het boek en kan vragen stellen over de kaft, de plaatjes en de titel. De kinderen worden uitgedaagd om de pop te helpen en geven antwoorden. Of: de pop doet 'foute' voorspellingen. Ook nu helpen de kinderen de pop.
- **Voorkennis activeren:** de pop is nieuwsgierig en enthousiast. Hij stelt vragen over het onderwerp. De kinderen vertellen wat ze over het onderwerp weten aan de pop.

Tijdens het voorlezen:

- **Vragen stellen:** als de leerkracht het verhaal (herhaald) voorleest, stelt de pop af en toe vragen omdat hij iets in het verhaal niet zo goed begrijpt. De kinderen maken de pop duidelijk hoe het zit.
- **Visualiseren:** de pop kan uitbeelden wat hij hoort of een fragment uit het verhaal naspelen.
- **Herlezen:** Zoek met de pop en de kinderen naar de volgorde in het verhaal, naar oorzaak en gevolg, naar feiten en meningen door stukjes van de tekst te herlezen.

Na het voorlezen:

- De pop kan een samenvatting geven van het verhaal. De kinderen verbeteren de samenvatting van de pop of vullen hem aan.

Poppen van sprommel

Er zijn ontzettend veel handpoppen te koop. Je kunt echter ook heel eenvoudig poppen van sprommel (spullen en rommel) maken. Op de kopieerbladen bij deze praktijkbijdrage tref je twee voorbeelden aan.

Heel veel plezier met het maken van de poppen en de inzet daarvan in de klas!

Je kunt heel makkelijk zelf een pop maken van sprommel